

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref
201503008

Vår ref
16/3080-

Dato
19.04.2017

Statnett SF - ny 420 kV kabel mellom Smestad og Sogn - klagesak

1. INNLEDNING

Ved NVEs vedtak av 22. september 2016 fikk Statnett SF (Statnett) konsesjon til bygging og drift av et nytt 420 kV kabelanlegg i tunnel mellom Smestad og Sogn i Oslo. Konsesjonen omfatter bygging og drift av ny Smestad transformatorstasjon i fjellhall og et dobbelt 420 kV kabelanlegg i en om lag 4,5 km lang tunnel mellom Smestad og Sogn transformatorstasjoner.

Statnett har også søkt om en oppgradering av Sogn transformatorstasjon. Denne søknaden behandles som en egen sak.

2. KLAGER

Av ni klager på NVEs vedtak gjelder sju av klagene gjelder forholdet til private energibrønner, herunder anførsler om alternativ trasé, mens to av klagene gjelder ulemper for eiendommer ved Huseby. For en nærmere redegjørelse for klagepartenes anførsler, viser departementet til NVEs oversendelse og den tematiske vurderingen nedenfor.

NVE vurderte klagene i brev av 21. og 22. desember 2016, og fant der ikke grunnlag for å endre vedtaket.

I forbindelse med klagebehandlingen ble det avholdt et møte 10. februar 2017 i departementet, der Statnett og klagepartene var representert. På møtet ble det stilt enkelte

konkrete spørsmål til Statnett. Departementet ba Statnett kommentere disse skriftlig. I brev av 22. februar 2017 svarte Statnett på spørsmålene. I brev av 15. mars 2017 kommenterer Statnett tilleggsmerknader av 27. februar fra Husebyplatået AS.

Flere grunneiere med energibrønner har under departementets behandling tilskrevet departementet og uttrykt støtte til de innkomne klagenes.

3. DEPARTEMENTETS MERKNADER

3.1 Innledning

Konseptvalgutredningen (KVU) for Nettplan Stor-Oslo har vært behandlet i Olje- og energidepartementet. Departementet konstaterer at Statnetts søknad om oppgradering av forbindelsen mellom Smestad og Sogn er i samsvar med KVU.

Videre konstaterer departementet at ingen klageparter har stilt spørsmål ved behovet for nettanlegget. Det er heller ikke stilt spørsmål ved de systemtekniske og konseptuelle vurderingene. Departementet slutter seg derfor uten videre drøftelser til NVEs vurdering av at det er riktig å oppgradere forbindelsen mellom Smestad og Sogn transformatorstasjoner og at den beste løsningen er at dette gjøres ved å føre kabler fram gjennom en tunnelløsning.

I vurderingen av klagenes skal departementet vurdere de synspunkter klagerne kommer med. Departementet kan prøve alle sider av saken og ta hensyn til nye omstendigheter, jf. forvaltningsloven § 34 annet ledd. I vurderingen av om klagenes skal tas til følge, må fordelene og ulempene ved tiltaket og de endringer som anføres, veies opp mot hverandre. Energiloven skal sikre at produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte, herunder skal det tas hensyn til allmenne og private interesser som blir berørt.

3.2 Energibrønner

Innledning

Flere klagerer peker på forholdet til energibrønner langs den konsederte traseen og mener det må vurderes en alternativ trasé langs Ring 3, som i langt mindre grad berører eksisterende og potensielt nye energibrønner. Enkelte klageparter er kritiske til at Statnett ikke har planlagt bygging av tunnelen ved hjelp av tunnelboremaskin (TBM). De mener dette vil gi mindre rystelser og mindre risiko for skade på energibrønner og boliger. Det er blant annet vist til at det er bygget flere kabeltunneler med TBM i London.

Det er en rekke private energibrønner i områdene mellom Smestad og Sogn. Statnett har identifisert 12-15 energibrønner langs den konsesjonsgitte traseen, og som kan bli berørt av tiltaket, men mener samtidig at detaljusteringer og tilpasninger kan redusere antall brønner som ødelegges.

Alternativ trasé

Flere klageparter har pekt på en alternativ trasé som i stor grad følger Ring 3 og eksisterende grøntarealer mellom Smestad og Sogn. Disse klagerne mener en slik løsning gir langt mindre

problemer for eksisterende og fremtidige energibrønner. Det stilles spørsmål ved Statnetts beregning av lengden og merkostnaden forbundet med en slik trasé. NVE har i vedtaket tatt utgangspunkt i at den korteste traseen har de laveste byggekostnadene. Med dette utgangspunktet har NVE vurdert innkomne forslag til alternativ trasé samt justeringer av den konsesjonsgitte. NVE mener at justeringer av traseen for det vesentligste bare flytter ulemper over på andre eiendommer, og/eller innebærer kostnader som ikke oppveies av økte fordeler. Når det gjelder alternativ trasé langs Ring 3 viser NVE til Statnetts anslag om ekstrakostnader i størrelsesorden 75 til 100 millioner kroner, og mener disse kostnadene ikke står i forhold til eventuelle reduserte ulemper ved en slik løsning.

Statnett gjennomgikk den alternative traseen på møtet med klagepartene den 10. februar 2017. Statnett finner at økte bygge- og anskaffelseskostnader ved en slik trasé beløper seg til om lag 72 millioner kroner. I tillegg kommer kostnader forbundet med detaljprosjektering og usikkerhet forbundet med løsmasser og trafikkavvikling. Statnett vurderer at samlede utgifter forbundet med stenging og gjenåpning/boring av nye energibrønner beløper seg til rundt 5 millioner kroner, og finner det klart at dette ikke oppveier de økte utgiftene ved den alternative traseen. Statnett redegjør også for hvordan foretaket har beregnet differansen i lengden mellom de to traseene, og mener dette viser at den angitt forskjellen på 600 meter er korrekt.

Departementet finner at Statnett har redegjort tilstrekkelig for økt lengde og kostnader ved den skisserte alternative traseen. Departementet legger til grunn at kostnadsdifferansen er minst 70 millioner kroner. I tillegg har Statnett pekt på flere usikkerhetsmomenter ved denne traseen, som kan gi ytterligere økte kostnader. Kostnader i forbindelse med stenging og gjenåpning/boring av nye energibrønner er anslått til rundt 5 millioner kroner. Departementet konstaterer at selv om både kostnadene ved den alternative traseen og kostnadene forbundet med erstatning av energibrønner er beheftet med noe usikkerhet, kan det konkluderes med at skader og ulemper for energibrønner ved den konsederte traseen ikke oppveier de økte kostnadene ved den alternative traseen. Departementet har etter dette kommet til at det ikke er grunnlag for å be Statnett gjøre ytterligere utredninger og eventuelt omsøke alternative traseer.

Bruk av tunnelboremaskin

Statnett har i brev av 22. februar 2017 blant annet kommentert anførselene om bruk av TBM. Foretaket skriver der:

"Bruk av Tunnelboremaskin (TBM)

TBM har vært vurdert som metode, men den vil gi ikke den fleksibiliteten som en får ved tradisjonell sprengning. Konvensjonell boring og sprengning er en mer fleksibel metode som lettere kan løse uforutsette problemer underveis og uten at det vil innebære store konsekvenser for fremdriften. Ett eksempel er om en påtreffer store vannførende soner. Med en TBM, vil dette kunne medføre stopp i framdriften. Lekkasje må tettes foran stoff (arbeidsfronten) før tunnelen kan drives videre. Klager henviser til en TBM som er benyttet i London som har en diameter på 4 meter. En tunnel med diameter på 4 meter vil ikke ha plass til 3 kabelsett, samt mulighet til kjøretøy i midten som er nødvendig for

å kunne inspisere og reparere kablene. I Statnett er det en forutsetning at tunnelen skal inneholde minst mulig annet utstyr utover kabelsettene, som krever vedlikehold. I tillegg er det av sikkerhetshensyn nødvendig med en løsning hvor det i utgangspunktet ikke skal være nødvendig med opphold i tunnelen når kablene er på drift. I London er det benyttet en egen transportløsning i selve tunnelen som krever tilsyn. Det er også mange andre momenter som også tilsier at tradisjonell sprengning er riktig drivemåte. Bl.a. har en TBM en leverings- og montasjetiden som kommer i tillegg til selve "drivetiden". Skal det benyttes en TBM må alle masser ut fra en åpning. Dette medfører et anleggsområde med som medfører tilnærmet dobbel trafikkbelastning for de som bor i området. Det vil også være behov for en større plass for å mellomlagre massene, for å avstemme bortkjøringen med øvrig aktivitet i området. Med tradisjonell sprengning belastningen for de som berøres i nærområdet tilnærmet halveres ved at massene tas ut fra to åpninger.

Vanskelige grunnforhold under Ring 3 antas i hovedsak å være knyttet til setningsømfintlige løsmasser. Dette forhold, samt strekninger med antatt liten bergoverdekning, er argumenter mot å benytte TBM også på dette alternativet. TBM vil heller ikke løse konflikter med energibrønner. Den vil tvert imot kunne gi konsekvenser for et større antall brønner, da den ikke på samme måte som konvensjonell driving kan tilpasses tettearbeider og justeringer av trasé lokalt."

Konsesjonen er ikke satt med spesifikt krav til hvordan tunnelen skal drives, men NVE har på bakgrunn av innkommende høringsuttalelser, vurdert om det bør settes krav om bruk av TBM. NVE ba i den forbindelse Statnett om ytterligere vurderinger. Etter dette fant NVE at det ikke var grunnlag for å pålegge bruk av TBM i anleggsvirksomheten. Departementet slutter seg til NVEs vurdering, og finner ikke grunnlag for å pålegge bruk eller nærmere utredninger av TBM. Detaljer om tunnelbyggingen avklares gjennom NVEs godkjenning av miljø-, transport og anleggsplan (MTA).

Andre klagegrunner

Flere klageparter har anført ekspropriasjonsrettslig vern for etablerte energibrønner i grunnen. Departementet har dessuten mottatt en rekke kopier av korrespondanse mellom klagepartene og Statnett om forhold rundt inngåelse av minnelige avtaler om stenging av energibrønner i anleggsperioden, gjenoppretting/nyetablering av brønn mv. Flere av klagepartene etterspør ytterligere informasjon og dokumentasjon før de eventuelt kan inngå avtale.

Departementet har forståelse for den usikkerheten som oppstår hos dem som opplever en risiko for at primærvarmekilden for boligen blir satt ut av funksjon. Departementet skal bemerke at erverv av nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift av de aktuelle anleggene i utgangspunktet er et forhold mellom Statnett og berørte rettighetshavere. Statnett søkte ikke om ekspropriasjonstillatelse for rettigheter i grunnen i forbindelse med konsesjonssøknaden, men har i april 2017 oversendt NVE søknad om ekspropriasjon, se pkt. 3.4 under. Uansett utfallet av ekspropriasjonssøknaden, forutsetter departementet at Statnett så langt råd er, søker å inngå avtale med rettighetshaverne, jf. oreigningslova § 12 annet ledd.

Enkelte klageparter stiller spørsmål ved hvorfor den konsederte trasekorridoren ikke er bredere enn 40 meter, og mener en bredere trasé vil gi større fleksibilitet og dermed mindre skader og ulemper for energibrønner.

Hverken anleggskonsesjonen eller NVEs bakgrunnsnotat angir bredden på traseen. Anleggskonsesjonen viser til et nærmere spesifisert trasékart som var vedlagt søknaden, og slår fast at kabelen skal bygges i den traseen. Kartet angir ikke bredden på traseen, men har tegnet opp traseen som en bred strek innenfor et belte kalt influenssone som samlet utgjør 200 meter. Statnett har i tilleggsmærknadene i forbindelse med klagesaken oppgitt at selve traseen er 40 meter bred.

Ettersom konsesjonen ikke er gitt med en nærmere angivelse av bredden på traseen, mener departementet at fastleggingen av den endelige traseen må skje innenfor de rammer som gjelder for kraftledningsanlegg generelt. Traseen er relativt grovt angitt på et kart, og mindre trasejusteringer kan normalt aksepteres, så lenge det skjer innenfor rammene for hva som er vurdert i konsesjonsvedtaket. Skulle det i detaljprosjekteringen åpnes for mulige justeringer som gir en bedre totalløsning, men som ikke kan skje innenfor rammene for konsesjonen, er det Statnett som må vurdere om det skal søkes om planendring. Fastlegging av endelig trasé innenfor gjeldende konsesjon, skjer ved NVEs godkjenning av MTA-plan for anlegget.

3.3 Eiendommer og boligutvikling på Huseby

Husebyplataet AS har kjøpt en større eiendom av Statnett på Smestad og har planer om oppføring av et stort antall boliger der. Husebyplataet mener bygging av nettanlegget etter konsesjonsvedtaket vil medføre betydelige hindre for planlagt utvikling av eiendommene, blant annet vil det legge begrensinger på muligheten for etablering av energibrønner. Husebyplataet anfører at muligheten for utvikling av eiendommen til boligformål ikke bare er et privatrettslig forhold mellom selskapet og Statnett, da boligbygging i Oslo klart er i det offentlige interesse.

Husebyplataet kom med ytterligere merknader i brev av 27. februar 2017 fra advokatfirmaet Grette. I brevet skisseres blant annet en alternativ plassering av fjellhallen, som reduserer ulempene for utviklingen av eiendommen. Statnett har kommentert brevet ved brev av 15. mars 2017 til departementet.

NVE mener klagen fra Husebyplataet i det vesentligste gjelder privatrettslige forhold knyttet til overdragelse av eiendommene fra Statnett til Husebyplataet. NVE mener for øvrig at også de konsesjonsgitte anleggene gir betydelig handlingsrom for utnyttelse av de aktuelle tomtene, og finner ikke grunnlag for å kreve at Statnett utreder endringer i plasseringen av fjellhallen.

Departementet skal bemerke at partenes forutsetninger og de kontraktsrettslige sider for øvrig ved Statnetts overdragelse av eiendommene på Huseby til Husebyplataet AS er et privatrettslig forhold som ligger utenfor hva som kan vurderes i en klagesak. Imidlertid hører vurderingen av hvilke fordeler og ulemper som oppnås ved en gitt plassering av anleggene

innenfor hva det som skal vurderes De begrensningene nettanlegget legger på utnyttelsen av eiendommene kan innebære et tap som må tas med i beregningen av samfunnsøkonomisk lønnsomhet ved nettanlegget. Departementet konstaterer at Husebyplataet har lagt fram en skisse til justering av fjellhallen, som skal redusere ulempene og dermed kostnadene forbundet med utviklingen av eiendommen til boligformål. I merknadene til brevet skriver Statnett at foretaket har startet et arbeid for å vurdere muligheten for å flytte fjellhallen, men ikke kan konkludere endelig før det er gjennomført grunnboringer og gjort en siste geologisk vurdering. Videre skriver Statnett at såfremt det er teknisk forsvarlig og samfunnsøkonomisk lønnsomt, har foretaket som intensjon å justere fjellhallens plassering. Statnett presiserer imidlertid at en justering av fjellhallen vil få konsekvenser for tunnelens plassering, og derfor vil kreve en justering av konsesjonen.

Departementet er positiv til en eventuell justering av fjellhallen dersom det totalt sett bedrer samfunnsøkonomien i prosjektet. Departementet forutsetter at Statnett følger opp slik det er beskrevet i brevet av 15. mars 2017 og i nødvendig grad omsøker de endringer foretaket finner hensiktsmessige. Dersom Statnett etter en nærmere vurdering ikke finner grunnlag for å justere hallen, skal grunnlaget for denne vurderingen beskrives ved fremleggelse av MTA. Med disse forutsetningene finner departementet ikke grunnlag for å ta klagen fra Husebyplataet til følge.

Kristin Smedsrud har påklaget konsesjonsvedtaket, med grunnlag i bekymring for støy og utilfredsstillende arbeidsmiljø i anleggsperioden. Smedsrud er selvstendig næringsdrivende, og har kontor i boligen i Husebybakken 19. Hun viser til at leilighetene i første og annen etasje i Husebybakken 17 og 19 ikke er gjennomgående, og at alle oppholdsrom vender mot anleggsområdet, noe som stiller ekstra krav til sikring av bomiljøet. Smedsrud har også anført at anleggsarbeidene kan påvirke omsetningsprisen for boligen negativt, og viser til at hun har planer om å selge leiligheten.

NVE viser til at det i anleggskonsesjonen er satt krav om at Statnett i detaljplanleggingen skal vurdere støybegrensende tiltak på Smestad. Videre er det forutsatt at støyforskrift for Oslo skal overholdes og retningslinjer for behandling av støy i arealplanleggingen (T-1442/2012) skal legges til grunn. NVE mener at disse forutsetningene i tilstrekkelig grad hensyntar Smedsruds forretningsvirksomhet.

Statnett skriver i kommentarer til klagen at støyskjerming av Husebybakken 19 er et aktuelt tiltak, som vil bli beskrevet i MTA-planen. Videre skriver Statnett at dersom anleggsarbeidet medfører vanskeligheter for klagers forretningsvirksomhet, vil foretaket i perioder kunne være behjelpelig med å tilby kontorplass i nærområdet.

Departementet konstaterer at denne typen anleggsvirksomhet i tettbygd strøk nødvendigvis må medføre noe støy og andre ulemper for nærmiljøet. Så lenge støyen holdes innenfor konsesjonsvilkårenes krav om overholdelse av støyforskriften for Oslo og retningslinjer for behandling av støy i arealplanleggingen, ser departementet ikke grunnlag for ytterligere pålegg for å begrense støyplager. Departementet har for øvrig merket seg at Statnett har skissert en mulig løsning med tilbud om alternativ kontorplass i området. Departementet er

positiv til at Statnett søker å redusere de faktiske negative konsekvensene av anleggsvirksomheten gjennom praktiske, individuelle tiltak, selv om tiltakene ikke omfattes av konsesjonsvilkårene.

Når det gjelder anførsler knyttet til redusert omsetningspris, viser departementet til NVEs vurderinger, og slutter seg til disse.

3.4 Ekspropriasjon

Samtidig som NVE ga konsesjon til kabelanlegget ble det gitt tillatelse til ekspropriasjon av nødvendige rettigheter for gjennomføring av enkelte midlertidige tiltak nødvendige for å forberede for det påfølgende anleggsarbeidet. Dette vedtaket er ikke påklaget. Departementet minner for ordens skyld om ettårsfristen i oreigningslova § 16 til å begjære skjønn. Fristen løper fra dags dato.

Ved vedtak av 23. januar 2017 ga NVE Statnett tillatelse til ekspropriasjon for enkelte midlertidige tiltak som ikke var omfattet av ovennevnte ekspropriasjonstillatelse. Dette vedtaket ble ikke påklaget.

For de øvrige nødvendige rettigheter for bygging og drift av kabelanlegget er det ikke tidligere søkt ekspropriasjonstillatelse. Statnett har imidlertid oversendt NVE slik søknad i april 2017. NVE vil ta stilling til søknaden om ekspropriasjon etter at departementet har avgjort klagesaken.

4. KONKLUSJON

Klagene tas ikke til følge.

NVEs vedtak av 22. september 2016 stadfestes med de forutsetninger og presiseringer som fremgår av vedtaket her.

Departementets vedtak i klagesaken kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd første punktum.

Med hilsen

Trond Ulven Ingvaldsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Tollef Taksdal
underdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Kopi til:
Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Oslo kommune

Adresseliste

Alexander Borgen

Anders Brosveet

Geir Stokke

Hildegun Grette

Husebyplatået AS

v/Per Gunnar Rymer

Kristin Smedsrud

Kristofer Solvang

Norges vassdrags- og
energidirektorat

Postboks 5091 Majorstuen

0301

OSLO

Statnett SF

Postboks 4904 Nydalen

0423

OSLO

Thor E. Lexow

Tore Langemyr